

C. H. DODD, *De Apostoliese Prediking en haar Ontwikkelingsgang*. G. F. Callenbach, Nijkerk. S.j.

Met 'n woord ten geleide van Prof. Dr. P. A. van Stempvoort bied H. C. Dirkse-Bresters hierdie hollandse vertaling van die agtste uitgawe van Dodd se *The Apostolic Preaching and its Developments*.

Met sy verskyning in 1936 het hierdie werk al gou tot een van die klassieke van die twintigste eeuse Christendom uitgegroei. En soos dit hoort met klassieke werke doen mens jousef net skade aan as jy dit in die vergetelheid laat verval. Ek maak daarom van hierdie besprekings geleentheid gebruik om opnuut en in ons land miskien vir die eerste keer die aandag van alle teoloë en alle studente van die Skrif op te eis vir Dodd se werk. Ek wil dit doen bywyse van 'n kort oorsig oor die inhoud en die aanwys van markante gevolgtrekkings.

Vooraf moet nog gesê word dat talle voorstellings wat twintig jaar gelede deur die skrywer in hierdie ondersoek geformuleer is, aanleiding geword het vir 'n hele ry selfstandige ondersoeke wat nou nog in die

brandpunt van belangstelling en diskussie staan. In sy wese kom Entmythologisering en Gattungsgeschichte en die teenoorstelling teen beide voort uit Dodd se ondersoek na die vroegste christelike kerygma. Cullmann se meesterlik uitgewerkte Christologie des Neuen Testaments met sy nadruk op die Christus as die Lydende Knecht van God soos dit in die petriniese prediking voorkom, ontspring aan hierdie ondersoek van Dodd.

Teenoor didache en homilia as die leermetode van die latere Kerk, sonder die skrywer die vroegste christelike prediking af as kerygma of euangelizesthai en hy karakteriseer dit en volg dit na in al sy gange en al sy stadia dwarsdeur die Nuwe Testament. Hy neem die primitiefste vorm daarvan te ontdek in I Kor. 1:23 en 2:2-6 en Gal. 3:1 en Rom. 10:8-9. Dit het altyd tot inhoud Jesus Christus of die Basileia tou Theou en die elemente daarvan is altyd: Jesus Christus het gesterf vir ons sonde, het opgestaan uit die dood en het daarmee die profesieë, met name van Ps. 110, vervul. Die eindtyd het nou aangebreek. 'n Verdere proewe van hierdie kerygma lê in Hnd. 2:14-36, 38-39; 3:12-26; 4:8-12; 10:34-43. En laasgenoemde is nie soseer die kerygma van Petrus nie as wel dié van die Jerusalemse Kerk. Die elemente daarvan vertoon 'n effens anderse klem: Die tyd is vervul deur Jesus Christus die Seun van Dawid wat volgens die raad en voorkennis van God gesterf en opgestaan het uit die dood en nou volgens die Skrifte aan die regterhand van God sit; die Heilige Gees bewys sy teenwoordigheid in die Kerk. Met sy aanstaande wederkoms word die messiaanse ryk voltooi. Maar dan sal Hy rig oor lewendes en dooies. Hierdie jersusalemse kerygma sluit altyd met 'n oproep tot bekering en die belofte van vergiffenis van sonde en lewe in die komende eeu. Dodd merk op dat dié prediking die raam van Jesus se eie predikingsprogram volg as mens Mrk. 1:14 en 15 in aanmerking neem. En nou wys die skrywer op 'n eerste ontwikkelingsstadium van die kerygma: Jerusalem noem Jesus nooit Seun van God nie—dit doen Paulus vir die eerste maal—maar betrek by voorkeur op Hom die titels van Dito-Jesaja.

Die uitbly van die wederkoms noodsaak 'n hersiening van die vroeëre twee vorme van die kerygma: met behulp van die joodse apokaliptiek word gesoek om die vertraagde parousie te verklaar. Dodd vind proewe daarvan in II Thess., Joh. 21:20-23 en Mrk. 13. Hy noem dit *gerekonstrueerde eschatologie* of *futuriese eschatologie*. Dit word gekenmerk deur apokaliptiese elemente wat die „tekens van die tye” benadruk en deur 'n lewendige belangstelling vir die biografiese besonderhede oor Jesus. Dit word die tyd van die sinoptiese Evangelies. Evangelie in die sin van 'n neutestamentiese geskrif is in feite primitiewe kerygma plus historiese feitemateriaal.

'n Verdere ontwikkeling vind plaas wanneer Paulus die manifestasies van die Heilige Gees in die lewe van die Kerk verklarend wil sistematiseer. Uit die teenwoordigheid van die Gees lei hy eerstens af sy voortdurende herhaalde eis van die eenheid, en die innige gemeenskap van aanbidding, behoeftes en hulpbronne in die kerk. Dit is wat Paulus bedoel met „die

gemeenskap van die Heilige Gees”, II Kor. 13:13 en Fil. 2:1. Op sy beurt lei dit tot die hoë sedelike en verstandelike waardering van die gawes van die Gees en in besonder van die liefde, I Kor. 12–14. Die wonderbaarlike eenheid van die Kerk sien hy as die werk van die Gees, I Kor. 12:13.

Dit skep egter ’n probleem: As die Kerk God’s volk op aarde is, hoe moet mens dan daarmee versoen dat die wêreld nog maar voortgaan soos voorheen? Paulus antwoord dat dieselfde Gees wat Hom in die eenheid van die gemeenskap openbaar, ook die Gees van Christus is; die gemeenskap van Christus is die gemeenskap van die Gees, I Kor. 1:9; II Kor. 3:17. Die persoon van Christus ontvang as ’t ware liggaamlike uitbreiding in sy liggaam op aarde, d.i. in die Kerk. En die Kerk het ook al die attribute van Christus self—opstanding, ewige lewe, nuwe lewe regverdigheid, heiligheid en oorwinning oor die dood. M.a.w. Paulus sien die messiaanse eeu as hier en nou verwerklik in die lewe van die Kerk. En dit is die blywende verdienste van Dodd dat hy hierdie pauliniese beskouing die tekenende naam gegee het van „gerealiseerde eschatologie”. Vir hierdie gemeenskap ontwerp die apostel daarom ook ’n gemeenskaps-etiek op die basis van Jesus se prediking. Die vernaamste moment daarvan, netsoos van die Bergrede, is die liefde, Fil. 2:3 vv.; Rom. 5:5; Gal. 5:22; I Kor. 13.

Ook die Vierde Evangelie word beheers deur die voorstelling van die teenwoordigheid van Christus deur sy Gees in sy Kerk. Daarom bid Jesus om die eenheid van die Kerk en benadruk Hy, volgens hierdie Evangelie, netsoos Paulus, die liefde. Joh. 17; 10:11–15; 15:13–17; 14:23–24; 13:34–35. Die eschata is in die storie verwerklik en vervul. Toekoms het hede geword in „Die Woord het vlees geword” en die kruiswoord, „dit is volbring”.

Dodd oordeel dat die werk van Paulus en Johannes die grootste sprong in die ontwikkelingsgang van die apostolisese prediking in die Nuwe Testament verteenwoordig. Die tradisionele kerygma met sy bowe-bou in aanpassing by die nood van die tyd word die „regula fidei” vir die tweede en derde eeuse Christendom om eindelijk uit te mond in die Apostolicum en die liturgie van die universele Kerk.

Hierdie ondersoek eindig met ’n behartenswaardige oproep aan die twintigste-eeuse eksegeet: hy moet die heilsfeite vir sy eeu interpreteer; histories-kritiese ondersoek alleen voldoen nie; die eksegeet moet die oorspronklike kerygma vir die mens van die twintigste eeu ontdek en opnuut interpreteer.

Selfs ’n betreklik lang oorsig soos hierdie kan die rykdom van Dodd se boek nie by benadering demonstreer nie. Die eksegeet en die prediker kan in daardie rykdom alleen deel deur die werk aandagtig te lees. En die taak word veraangenaam deur hierdie mooi hollandse vertaling.

A. S. GEYSER